

stedelijk
Museum

BUREAU

AMSTERDAM

> NO. 62

ROZENSTRAAT 59 / 1016 NN AMSTERDAM

TEL 31(0)20 4220471 / FAX 31(0)20 6261730

WWW.SMBA.NL / MAIL@SMBA.NL

RUBBER

NECKING

Monica Nouwens

16 september - 21 oktober - 2001

MONICA NOUWENS
'RUBBERNECKING'

Rubbernecking: bekijken of bezichtigen met oprechte verbazing of nieuwsgierigheid/bezienswaardigheden gaan bezichtigen {syn: sightseeing}/misschien wel het gedrag dat het meest frustrleert. Afremmen om te kijken naar ongelukken of bijna alles wat verder nog anders dan anders is; een van de ergste file-oorzaken (Bron: Amerikaanse ministerie van Verkeer).

Monica Nouwens, South Central LA, 1998

Monica Nouwens, Barbara, 1998

Het werk van Monica Nouwens, dat vaak de vorm van een fotoreeks aanneemt, richt zich op de culturele en etnografische geschiedenis en ontwikkeling van Los Angeles. Soms wordt haar themakeuze beïnvloed door de voorgaande fotoreeks, andere keren werkt ze aan een aantal ideeën tegelijk. Bij elkaar genomen vormen deze werken geen lineaire, voortschrijdende ontwikkeling, maar een complexe wisselwerking waarin bepalende interesses en waarnemingen worden toegepast, verfijnd, afgezonderd en herzien.

De fotoreeksen tonen de ontwikkeling van de stedelijke en maatschappelijke geografie van Los Angeles. Nouwens richt zich vooral op de voortdurende verandering die het gevolg is van de migratie naar en binnen Los Angeles. Kort nadat ze in 1993 naar was Los Angeles verhuisd, begon ze aan een observerende fotoreeks over de 'teken-tafelgemeenschappen' die uit de grond schoten als reactie op de 'blanke vlucht', de massale uittocht van blanke bewoners uit de beroering van de binnenstad, naar overwegend blanke, bewaakte, kunstmatige en afgeschermden wijken in de nieuw ontworpen buitenwijken, tot en met *Country Club Living* (1997) in de woestijn, een combinatie van wonen en vrijetijdsbesteding op een golfbaan. Op het eerste gezicht lijken die foto's gefingeerd, geconstrueerd, maar in werkelijkheid zijn het niet de foto's die geënceneerd zijn maar is dat de omgeving die ze vastleggen. Ze zijn precies wat ze lijken. Nouwens concentreert zich op bijzondere aspecten: op veiligheid en apartheid, op vrije tijd en ontspanning, op identiteit. In de volgende reeks richtte ze zich op de binnenstad en de gevolgen van de uittocht van de blanke bewoners. In South Central, het zuidoosten van het centrum van Los Angeles, dat in 1992 internationaal berucht werd door de zwarte rellen nadat blanke politieagenten Rodney King hadden afgetuigd, maakte Nouwens een reeks over de *Storefront Churches* (1998-2000) - kleine, provisorische gebedshuizen gevestigd in winkels of garages, door Afro-Amerikanen maar vooral door Latijns-Amerikaanse immigranten van de eerste en tweede generatie.

Net als de welvarende *Gated Communities* (1996) zijn deze ad hoc-kerken een symbool, een overzicht van een aantal nu en dan overlappende tekenen van verschillende functies, leefwijzen en nationaliteiten. En net als hun rijke neefjes maken ook deze kerken hun boodschap en hun identiteit niet kenbaar door middel van de in Los Angeles gebruikelijke reusachtige reclameborden, maar door middel van een nagenoeg onzichtbare 'reclame' en marketing. Net als die kunstmatige gemeenschappen fotografeert Nouwens die kerken frontaal, waarbij ze zich vaak richt op hun gevelpatroon en op de flarden tekst of de symbolen die hun aard of doel aanduiden.

Maar wie haar foto's bekijkt voelt zich toch geen voyeur, want ze laat alleen de buitenkant, de gevel zien. Die verschillende aspecten zouden nooit te zien zijn zonder te blijven stilstaan, zonder het geheel tot staan te brengen en juist

MONICA NOUWENS 'RUBBERNECKING'

Rubbernecking: to look about or survey with unsophisticated wonderment or curiosity/going about to look at places of interest (syn: sightseeing)/ perhaps the most frustrating of behaviors. Slowing down to look at accidents or virtually anything else out of the ordinary, is one of the worst congestion offenders (Source: US Department of Motor Vehicles).

Monica Nouwens's work, which often takes the form of photographic series, addresses the cultural and ethnographic history and evolution of Los Angeles. Sometimes within this subject she switches topic in response to earlier series of photographs, at other times she works on several ideas at once. Taken together, these works do not form a linear, progressive development, but a more complex exchange where key concerns and observations are applied, refined, set aside and revisited.

The photo series depict the development of the urban and social geography of Los Angeles. The constant change brought about by migration into and within Los Angeles is Nouwens's main focus. Shortly after moving to Los Angeles in 1993, she began a series of observational photographs about the 'masterplanned communities' that sprang up in response to the 'white flight', the mass exodus of white residents from the turmoil of the inner city and into predominantly white, guarded, artificial and isolated neighbourhoods in the new planned suburbs, up to and including *Country Club Living* (1997) in the desert, where living and leisure are combined on a golf course. On first sight these photographs look like simulations, constructions, but in fact it is not the photographs that are staged but the environment they

dat bewustzijn en de observatie van de voortdurende gedaanteverwisseling van de stad laat de Nederlandse kunstenaar Monica Nouwens ons zien. Ze observeert, bestudeert en documenteert door middel van haar camera. En de details die ze vastlegt worden niet bewerkt of gemonteerd. Ze laat eenvoudig (visuele) informatie zien zoals die is en laat het aan onszelf over om ervan te maken wat we willen. De transformatie van een supermarkt die is beschilderd met een Jezus, of een groot kruisbeeld bevestigd aan een garage-deur, illustreren hoe snel Los Angeles van aard verandert. Een terugkerend kenmerk van deze fotoreeks is de afwezigheid van leven, de afwezigheid van lichamen. In plaats daarvan zijn er deze culturele iconen met daarin vervat de opvattingen van de gemeenschap, die de foto's van Nouwens vervullen met symbolen, verouderd of de voorbode van een toekomstig doel.

Het zelfbewustzijn van die 'kerketalages' dat wordt afgebakend door de lens van Nouwens, wordt geëvenaard in een fotoreeks van zelfbewuste jonge meisjes uit dezelfde wijk. Net als de kerken, en de stad als geheel eigenlijk, ondergaan die meisjes een gedaanteverwisseling en bevinden ze zich op het randje van de lichamelijke en geestelijke volwassenheid. Zoals ze trots voor haar camera poseren, weet je niet zeker of dat is geënceneerd of niet: in werkelijkheid zijn zij en hun maniertjes echt, opnieuw een element in Nouwens' objectieve visuele kroniek van het

record. They are exactly what they seem. Nouwens concentrates on specific aspects: on security and apartheid, leisure and recreation, and identity. In the following series she focused on the inner city and the effects of the exodus of white residents. In South Central, south east of downtown Los Angeles, which had achieved international notoriety in 1992 with the black riots that followed the beating-up of Rodney King by white policemen, Nouwens made a series about the *Storefront Churches* (1998-2000) – small, provisional places of worship established in former shops or garages by Afro-Americans but especially by first and second generation Latino immigrants.

Like the wealthy *Gated Communities* (1996), these ad hoc churches are a symbol, a presentation of multiple, in some cases overlapping signs of different functions, lifestyles and nationalities. And also like their richer cousins, these churches reveal their message and their identity not by means of the usual gigantic Los Angeles billboards, but through an almost invisible 'advertising' and marketing. As with the artificial communities, Nouwens photographs the churches front-on, often focusing on their patterned surfaces and on the scraps of text or symbols which identify them and describe their purpose.

Yet, looking at her photos one does not feel like a voyeur, because she shows only the surface, the facade. It would never be possible to see these different aspects without stopping, without bringing things to a standstill and it is precisely this consciousness and her observation of the ongoing metamorphosis of the city that the Dutch artist Monica Nouwens shows us. She observes, studies and documents through her camera. And the details she records are

neither manipulated nor cut. She simply presents (visual) information for what it is, leaving us to make of it what we will. The transformation of a supermarket with a painted Jesus, or a big crucifix attached to a garage door exemplify the rapid changes of identity taking place in Los Angeles. A recurring characteristic of these photographic series is the absence of life, the absence of bodies. Instead, there are these cultural icons that encapsulate communal beliefs, filling Nouwens's photographs with signs, obsolete or advertising a future purpose.

The self-awareness of the storefront churches isolated by Nouwens's lens is paralleled by a series of photographs of self-aware young girls from the same neighbourhood. Like the churches, and indeed the city as a whole, the girls are in the process of transformation, hovering on the brink of physical and mental maturity. The way they proudly pose in front of her camera, you are not sure whether they are staged or not: in fact they and their mannerisms are real, another element in Nouwens's objective visual chronicle of life in Los Angeles. Her lens functions as a panopticum, an all-seeing eye, constantly linking the macro- and micro-levels of social existence.

Nouwens registration of the cultural and ethnographical diversity of Los Angeles, is not confined to one social category; she also shows another side of Los Angeles, represented by the young people with quite different dreams photographed at the swimming pool of the immaculate Mondrian Hotel on Sunset Boulevard (2000-2001). Young and beautiful, separate but connected by mobile phone, even in the pool, to the outside world; the pictures look staged, but once again Nouwens has simply recorded what is there, in this case the

leven in Los Angeles. Haar lens fungeert als panopticum, als alziend oog, dat een voortdurende schakel vormt tussen de macro- en microniveaus van het maatschappelijk bestaan.

Nouwens' registratie van de culturele en etnografische verscheidenheid van Los Angeles beperkt zich niet tot één maatschappelijke categorie; ze laat ook een andere kant van Los Angeles zien, vertegenwoordigd door de jongelui met heel andere dromen gefotografeerd bij het zwembad van het smetteloze Mondrian Hotel op Sunset Boulevard (2000-2001). Jong en mooi, van de buitenwereld afgezonderd maar daarmee verbonden met de mobiele telefoon, zelfs in het zwembad; de foto's lijken geësceneerd, maar eens te meer heeft Nouwens gewoon vastgelegd wat er was, in dit geval de veilige, be- en gesloten, privé-publieke 'wij horen bij elkaar'- wereld van de goudgerande jeugd van Los Angeles.

Door haar observatiewijze onthult Nouwens een werkelijkheid die berust op dromen, herinnering, illusies en ultieme waarheid. Haar vergezichten worden bepaald niet uitgeput door sociologische opgravingen: het boeiende is de weidsheid van het beeld in ruimte en tijd, een korte culturele en geologische tijdsspanne. In haar eerste videoregistratie uit 1993 zijn de herinnering en de vervorming daarvan in het hoofd van de ondervraagde al aanwezig: tijdens een rit over de snelweg vertelt een 'immigrant' in LA een verzonnen verhaal over zijn 'herinnering' aan verschillende persoonlijke 'historische feiten'. Het verhaal zal worden achterhaald door de werkelijkheid van de uiteenlopende culturen, geschiedenissen en wijken. Nouwens laat ons een glimp zien van videotheken van Iraniërs, ijskarren van Pakistani, Russische bakkerijen, joodse bankiers en Koreaanse supermarkteigenaars. In haar documentaire video's is het niet meer zo maar 'rubbernecking' wat ze doet, maar nodigt ze andere immigranten uit om haar hun bezienswaardigheden en historische plaatsen te laten zien, en verbaasd te blijven stilstaan bij een andere ervaring van Los Angeles. Een van hen is Sebastian, de vrijwel stereotiepè jongen uit LA, zonder overhemd en in een oude open bestelwagen. Samen rijden ze 'rubbernecking' door Sunland, langs blanke ranches, bars en paarden, en observeren wat ze tegenkomen: een mini-indoorskiclub; een tuincentrum waar tien meter hoge palmbomen te koop zijn; een voordeur beschilderd met een cowgirl en een golfbaan waar hij naar zijn zeggen O.J. Simpson heeft zien golfen: de werkelijkheid in de verteltrant van een film. Maar evenals haar fotoreeksen zijn de

video's van Nouwens niet de weergave van een bewerkte omgeving, maar een onopgesmukte registratie van andermans visioenen.

Doordat het werk van Nouwens voortkomt uit een diep inzicht in het feit dat onze ervaring van het heden aanhoudend wordt gevoed door onze herinneringen en dat zelfs de pijnlijkste herinneringen onvermijdelijk gepaard gaan met een zekere nostalgie, weigert het met gemakkelijke oordelen en politieke standpunten te komen. Haar foto's, en ook de mensen die ze heeft gevraagd om iets te laten zien van en te praten over hun eigen geschiedenis en die van LA en zijn iconografie van de filmindustrie, zijn te beschouwen als een bitterzoet eerbetoon aan de stad waar ze is gaan wonen en een strategie van zelfweerspiegeling à la Brecht. De verscheidenheid, de verschillende gezichtspunten, de uiteenlopende benaderingen en overlappende bestaansvormen zijn ook allemaal onderdeel van de vertoning: geen afstand, geen ontkoppeling en dus geen kaders, geen grenzen zijn hier te zien, er is geen hiërarchie, geen oordeel: alles bestaat zij aan zij, vermengt zich en heeft een wisselwerking op elkaar. Al deze eerst ongezien, ongenoemde, onopgemerkte aspecten worden dankzij de beelden en het historisch perspectief van Nouwens logisch naar voren gebracht. Ze schept een tijdelijke kaart van Los Angeles - maar omdat ze zich bewust is van de verschuivende en onzekere aard van die omgeving blijft ze aan 'rubbernecking' doen: ze verplaatst zich, remt af, houdt stil, kijkt en registreert de onophoudelijke gedaanteverwisseling van een stad.

Frank-Alexander Hettig

secure, exclusive and excluding 'we belong to each other' private-public world of gilded Los Angeles youth.

Through her way of observing, Nouwens reveals a reality based on dreams, recollection, illusions and ultimate truth. Her panoramas are hardly exhausted by sociological excavation: what is fascinating is the image's spatial and temporal sweep, a short passage of cultural and geological time. In her first video registration from 1993, memory and its transformation in the interviewee's mind are already present: during a drive along the freeway, an LA 'immigrant' tells a fictional story about his 'memory' of different personal 'historical facts'. Fiction will be overtaken by the reality of the diversity of culture, histories and neighbourhoods. Nouwens shows us a glimpse of video shops owned by Iranians, ice cream carts belonging to Pakistanis, Russian bakeries, Jewish bankers and Korean supermarket owners. In her documentary videos she is no longer simply 'rubberneck-

ing' but invites other immigrants to show her their places of interest and history and to stop in wonderment at a different experience of Los Angeles. One of these is Sebastian, the almost stereotypical shirtless LA boy in an old pick-up truck. Together they drive through Sunland, rubbernecking at white ranches, bars and horses, observing the things they come across: a mini indoor ski club; a nursery selling 30-foot-high palm trees, a cowgirl painted on a front door and a golf course where he claims to have seen OJ Simpson playing golf: reality in the narrative style of a film. Like her photographic series, however, Nouwens's videos are not the presentation of a manipulated environment, but an unvarnished registration of another person's visions. Born of a deep understanding of how our experience of the present is continually informed by our memories, and how even the most painful memories necessarily carry with them a degree of nostalgia, Nouwens's work refuses easy judgments and political stances.

Her photos, including the people she invited to show and talk about their own history and that of LA and the related iconography of the film industry, can be viewed as both a bitter-sweet homage to her adopted city and a Brechtian strategy of self-reflexivity. All the diversity, different points of view, various lines of approach and overlapping existences are also a part of the presentation of this show: no detachment, no disconnection and therefore no frames, no borders are shown here; there is no hierarchy, no judgement: everything exists side by side, intermingles and interacts. All those aspects previously unseen, unmentioned, unobserved, are given a logical presentation through Nouwens images and historical perspective. She creates a temporary map of Los Angeles – but aware as she is of the shifting and uncertain nature of this environment she keeps on moving, slowing, stopping, looking and recording the unceasing transformation of a city.

Frank-Alexander Hettig

BijlmAIR

Stedelijk Museum Bureau Amsterdam en Artoteek Zuidoost/Het Nieuwe Podium werken vanaf dit jaar samen in BijlmAIR. Het *Artist In Residence* project BijlmAIR strekt zich uit over een periode van vier jaar. Voor een periode van steeds vijf maanden wonen en werken jonge binnen- en buitenlandse kunstenaars (collectieven) in een atelierwoning in Amsterdam Zuidoost. Per jaar worden twee kunstenaars uitgenodigd. In 2001 zijn dat Gijs Müller ('Uw Nieuwste Vriend') en Graham Harwood van het Engelse collectief Mongrel.

In de BijlmAIR periode worden de kunstenaars in de gelegenheid gesteld te reflecteren op de samenleving in Zuidoost, die door sommigen wordt omschreven als 'de maatschappij van de toekomst'. De beeldende reflectie op de Bijlmer zal zeer afwisselend van aard zijn: de kunstenaars zullen ingaan op culturele, stedenbouwkundige, sociaal-maatschappelijke, biologische, antropologische, economische en historische aspecten van het leven in Zuidoost. Er is niet vooraf vastgelegd in welke vorm de resultaten van de AIR-periode gepresenteerd zullen worden. Dat kan bijvoorbeeld een website zijn, een serie ontmoetingen of een tentoonstelling in Artoteek Zuidoost en/of Bureau Amsterdam. Naar verwachting leidt een relatief langdurige verbinding met dit complexe stadsdeel tot een visueel commentaar van hoge kwaliteit.

Text FM van Harwood/Mongrel

Samen met Radio Zuidoost - dj melvin - presenteerde Harwood/Mongrel tijdens het Kwakoeifestival Text FM. Text FM biedt de mogelijkheid om een SMS bericht 'om te zetten' in geluid. Gebruikers sturen korte Engelse teksten naar een centraal telefoonnummer. Ook kan men kiezen voor

een soort stem en de snelheid en hoogte ervan. Zo wordt het 'droge' SMS bericht een *soundscape* in het klein. De teksten worden ontvangen door een computerprogramma, omgezet in stemgeluid en via de frequentie van Radio Zuidoost is het bericht door elke radio te ontvangen. Bezoekers van het Kwakoefestival speelden, met hún berichten, een belangrijke rol in het tot stand komen van 'het kunstwerk'. Text FM blijft na afloop van het verblijf van Harwood/Mongrel - in de Bijlmer, om onder de vleugels van Radio Zuidoost verder te groeien als openbaar en toegankelijk communicatiemedium. Text FM is een co-productie van Harwood/Mongrel - harwood@scotoma.org en Matthew Fuller - matt@axia.demon.co.uk. Met dank aan de Maatschappij voor Oude en Nieuwe Media en United Different Voices. Text FM: 06 52184077

Gijs Müller

Vooruitlopend op zijn project in het najaar van 2001 heeft Gijs Müller een editie verzorgd van het tijdschrift *Catalogue*. Voor dit nummer heeft hij een aantal schrijvers en fotografen uitgenodigd hun visie op de Bijlmer te geven: Hans Aarsman, Matthijs Bouw, goodwill, Lucas Lenglet en Wouter van Stiphout, Marie-Jose Jongerius, Judith van Ijken, Misha de Ridder, Viviane Sassen. Redactie

Catalogue: Michel de Goede, goodwill, Gijs Müller, Winnie Terra. *Catalogue* is verkrijgbaar in Bureau Amsterdam voor f 15,00.

Adviescommissie BijlmAIR: Annet Zondervan (directeur Artoteek Zuidoost/Het Nieuwe Podium), Martijn van Nieuwenhuizen (conservator Stedelijk Museum Bureau Amsterdam), Nina Folkersma (redakteur Metropolis M, freelance tentoonstellingsmaker), Esther Gottschalk (directeur Federatie Kunstuitleen), Jude Kehla Wirnkar (socioloog en raadslid PvdA van het Stadsdeel Zuidoost).

Kunstcafé

Rond BijlmAIR wordt op vrijdag 12 oktober 2001 van 17.00-19.00 uur een 'Kunstcafé' georganiseerd in Artotheek Zuidoost, Bijlmerdreef 119, Amsterdam. Op deze bijeenkomst zullen kunstenaars en organisatoren een toelichting op hun projecten geven en met het publiek in discussie gaan. Informatie: 020 6911322.

City-A-Live

Op de manifestatie *City-A-Live* op zondag 23 september in de Balie wordt *Text FM* gepresenteerd. *City-A-Live* biedt een uitgebreide mix van kunst en cultuur uit Amsterdam. Met ruim baan voor nieuwe en veelbelovende initiatieven. Met theater, muziek, dans, debat, poëzie, film en *stand-up*. Informatie: 020 6264521.

Biografie

MONICA NOUWENS

1964, Breda,

Hogeschool van Beeldende Kunsten, Bouwkunst en Vormgeving Rotterdam en Omstreken, 1986 - 1991
Exeter Academy of Fine Arts, 1990
Rijksakademie van Beeldende Kunsten, Amsterdam, 1991 -1993
California Institute of the Arts, 1993

SOLOTENTOONSTELLINGEN

Demonstrationslokale for Kunst, Kopenhagen, 1992
Nederlands Architectuur Instituut, Rotterdam, 1996

GROEPSTENTOONSTELLINGEN

Rijksakademie v. Beeldende Kunsten, 1993
W139, Amsterdam, 1993
Galerie Paul Andriessse, Amsterdam, 1997
Mak Studio's, Los Angeles, 1997
Stedelijk Museum Helmond, 1998

PUBLICATIES in o.a.:

Archis, Blueprint, BLVD, NRC Handelsblad, Detour, L.A. Weekly, Scanorama, Architecture Interieure.

Nieuwsbrief

U kunt zich abonneren op de Nieuwsbrief van Bureau Amsterdam. Als u f. 25,- overmaakt op girorekening 4500092 t.g.v. Dienst Museum voor Moderne Kunst te Amsterdam onder vermelding van 'Nieuwsbrief Bureau Amsterdam' krijgt u de Nieuwsbrief een jaar lang toegestuurd. U ontvangt dan tevens de uitnodigingen voor de openingen.

Colofon

Samenstelling tentoonstelling en redactie Nieuwsbrief: Martijn van Nieuwenhuizen
Tekst: Frank-Alexander Hettig, Los Angeles
Assistentie/PR: Bart van der Heide
Stagiair: Ewout Vellekoop
Secretariaat: Jan Meijer
Assistentie secretariaat: Christina Küster, vrijwilliger
Vormgeving: Mevis & Van Deursen
Druk: Rob Stolk, Amsterdam
Redactie Engels: Robyn de Jong-Dalziel, Heemstede
Vertaling Engels-Nederlands: Rien Verhoef, Amsterdam

Met dank aan: Fonds voor Beeldende Kunsten, Vormgeving en Bouwkunst, Amsterdam; Sebastian Diaz Morales, Rijksakademie van Beeldende Kunsten, Amsterdam.

Stedelijk Museum Bureau Amsterdam
Rozenstraat 59
1016 NN Amsterdam
tel. +31 (0)20 4220471
fax. +31 (0)20 6261730
e mail: mail@smba.nl
internet www.smba.nl
geopend van di t/m zo, 11.00 - 17.00 uur

Stedelijk Museum Bureau Amsterdam is een activiteit van het Stedelijk Museum, mogelijk gemaakt door de Gemeente Amsterdam en de Stichting DOEN (sponsor-loterij/ postcodeloterij).

Volgende tentoonstelling

ORGACOM
28 oktober - 9 december 2001